

ziet optreden
agorden.
Hedeonsbanden

of maar staalt,
een „heiligen“
n zaak.
eling tegen de
den levenden
ertrouwen: hij
a te verlossen

rels zege.
F. C. M.

Rouw dag.
Moor bijna op
eses, De Fern-
e smeekte om
broeder“.
huiswaarts ge-
en morgen het

Ergebleven om
tonden verplet

de Synode dis-
te vergaderen.

ficiële zitting
dhaafd om den
te komen.

ddadige invloed
s uitging.

ten behandeld.
Moor verband

leden het stof-
gedaan.

het heel vroeg
recht zou wor-

rrouw de Moor
ijk.

alle officiële
ag stilgezet.

den ontslapene
ngaan vervuld.

tot zijn waar

openbaar, hoe
it wordt.

recensies, wel-
zou het anders

nd scherp. En
a daarover niet

angename ver-
indien hij door

ijn kritici tege-
ladelijk had ge-

dat hij steeds
e scheiden.

al bleek dat
nzaamheid zelf

ras uitlaten.

ar met de per-
g was zijn oor-

zien voorzitter
ij nooit eenige

ich in wat be-
tails ingewerkt

d hem het pre-
e alles van het

s vaak den le-
iteeren moeten

it plan.

moeden, dat hij
ept in den zak-

ren, mocht hij
ngen soms on-

wzijde niet on-
een kompromis

Zijn leven had overvloedig zon.
Maar het was evenzeer rijk aan teleurstellingen.
Vooral toen hij in Den Haag stond, had hij een
periode, dat hij op de handen werd gedragen. Maar
meermalen stond hij ook aan onbillijke beoordeeling
bloot.

Zijn levenslijn was een zigzag.
Deze en nog tal van andere gedachten gingen
op dien rouw dag ons door het hoofd.
Het was goed, dat wij eenigen tijd tot denken
en spreken hadden.

Wij moesten aan de rauwe werkelijkheid nog
wennen.

Pers-korruptie.

Rauwer nog werd de werkelijkheid door het be-
richt in het „Handelsblad“, even berucht als
schandelijk.

In dezelfde vergadering, waarin Dr de Moor's
verscheiden werd herdacht, werd het bekend.

Aan veel waren we van de overzijdsche Pers
reeds gewoon geraakt.

Men had al gedacht: erger kon het niet.

Maar dat zij zóó iets zou bestaan, daarvoor
hielden wij haar toch nog te goed.

De droefheid en verontwaardiging, waarin de
Synode zich lucht gaf, werd in ons blad reeds
afgedrukt.

Doch het schandaalstuk zelf dient ook te worden
bewaard.

Wij geven het hier:

Men seinde gistermiddag laat uit Assen:

Hedenmiddag vergaderde de commissie, die van
praeadvies zal dienen over de vraag of er genoeg-
zame reden was voor het uitschrijven van de buiten-
gewone Synode en of de Synode in de zaak-Geel-
kerken in haar geheel zal kunnen beslissen.

Dr J. C. de Moor van Utrecht presideerde deze
vergadering, terwijl de hoogleeraren Bouwman en
Kuyper van advies dienden.

Allereerst werden de afgevaardigden van Noord-
Holland en van de classis Amsterdam gehoord, daarna
die van Noord-Brabant en Limburg. Tenslotte werden
eenige professoren gehoord. Eindelijk werden ook de
afgevaardigden van Amsterdam-Zuid binnengelaten en
zetten hun standpunt uiteen. Ook de kerkeraad van
Leeuwarden had tegen de Synode geprotesteerd en
had een afvaardiging, bestaande uit de predikanten
Dooma en Mulder, gezonden, die ook gehoord werden.

Daarna vergaderde de commissie alleen. De dis-
cussies waren buitengewoon heftig. Prof. Kuyper was
van meening, dat de zaak-Geelkerken behandeld kon
en moest worden. De Friesche afgevaardigden daar-
entegen waren er fel tegen. De discussies werden
al scherper en scherper. Allerlei persoonlijkheden werden
door de leden elkaar tenslotte toegevoegd. Dr
De Moor, de zoo bij uitstek kalme voorzitter, kon
de situatie niet meer meester blijven en er ontstond
iets, dat op een paniek geleek, en waarbij prof. Kuyper
het middelpunt was. Plotseling werd dr De Moor
onwel en moest de vergadering worden geschorst.
Men sprak van een apoplexie.

De afgevaardigden zijn allen diep onder den indruk
van dit ongelukkig gebeuren.

Erg grif was het „Handelsblad“ met het terug-
nemen van die leugens niet.

Het drandte er eerst nog wat om heen.

Het veranderde zelfs een sterke — doch niet
te sterke — uitdrukking in het Synodaal protest.

Na een paar dagen bood het eindelijk excuses
aan.

Doch... een vermelding, die eenige meerdere
bevrediging zou hebben geschonken n.l. dat het
zijn verslaggever had teruggeroepen of van de
diensten van dezen berichtgever geen gebruik meer
wenschte te maken, bleef achterwege.

Trouwens, het „Handelsblad“ speelde toch al
op de Synode geen mooie rol.

Verschillende bladen hadden berichtgevers naar
Assen gezonden.

De Synode verzocht hun, hun namen aan het
Moderamen bekend te maken.

Alle korrespondenten voldeden er aan.

Alleen die van het „Handelsblad“ niet.

En waar er geen anderen toegang tot de Synode
hebben, dan die leden zijn eener Gereformeerde
Kerk, hebben we hier te doen of met een falsaris
of met een van die ingeslopen valsche broederen,
waarvan Paulus spreekt.

Eigenaardig, dat het „Handelsblad“ een dag te
voren reeds had gemeld, dat er „heftige tooneelen“
werden verwacht.

Men had de mis-en-scène dus al gedeeltelijk klaar.

Ook mag niet verzwegen, dat het „Handelsblad“
in hetzelfde nummer, waarin het bovengenoemd
schandaalstuk lanceerde, nog een ander stuk plaat-
ste, dat één en al onwaarachtigheid spuit.

Hier volge het (want het „Handelsblad“ moet
geleekend):

Onjuiste geruchten ter Synode.

Men schreef ons gistermiddag uit Assen:

Het is tot beden een vergaderen van commissie
en nog eens vergaderen van commissies. Deze bij-
eenkomsten zijn natuurlijk geheim. Toch lekt daarvan
wel een en ander uit. Men ziet de zaak voor dr
Geelkerken tamelijk donker in. Zooals wij reeds eerder
schreven, staat het voor onderscheiden afgevaar-
digden (vooral die van het platteland) zóó, dat zij
niet een gevestigde meening ter Synode zijn gekomen.

Le, zegt men dan, dr Geelkerken wel gereformeerd,
als hij het ooit is geweest? De wonderlijkste verhalen
zoo wel over zijn persoon als over zijn ambtelijk werk-
den hier de ronde. Men vertelt zelfs, dat hij des
Zondags meermalen ethische predikanten uit de Her-

vornde Kerk zijn dienst heeft doen vervullen, terwijl
hij zelf dan buiten ging preeken. Hij zou voorts de
gemeente van Amsterdam-Zuid dermate gebiologeerd
hebben, dat men dit alles goed vindt. Men schijnt er
niets van te kunnen of te willen begrijpen, dat, als
zulke geruchten waarheid zouden bevatten, de classis
Amsterdam daarvan toch zeker wel gewag zou hebben
gemaakt, gesteld al, dat de kerkeraad genoeg had
genomen met een dergelijken gang van zaken! Vele
vrienden van de Geelkerken uit Amsterdam-Zuid heb-
ben hier hun intrek genomen en wachten in groote
spanning het verloop van een en ander af. Zij kunnen
nog niet gelooven, dat men het zal aandurven hun
leeraar, dien zij zoo van harte aanhangen, uit de
kerk te zetten.

Intusschen zal de Synode dit, naar veler gevoelen,
niet zelf kunnen doen, doch wel zal zij dan aan
den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid het advies of
de opdracht kunnen geven zijn eigen predikant te
schorsen. Wat dan verder zal geschieden, wanneer
de kerkeraad dit advies of besluit niet opvolgt, moet
worden afgewacht.

Anderen beweren, dat de professoren der Kamper
Theologische School niet onsympathiek tegenover dr
Geelkerken staan en dat de strooming tegen hem meer
bij de hoogleeraren der Vrije Universiteit moet zitten.

Ten slotte ter illustratie van den toestand nog
een valsche gerucht. Hier wordt ook al verteld, dat
dr Geelkerken reeds tien dagen in Berlijn vertoeft
om zoodoende zich te kunnen verontschuldigen, wan-
neer hij niet ter Synode mocht komen. Natuurlijk is
dit volstrekt onwaar; dr G. is geen dag buiten zijn
gemeente geweest.

Nu hebben wij te Assen onze oogen en ooren
goed open.

Maar dat er zulke geruchten aangaande Dr Geel-
kerken ter Synode hebben geloopt, is beslist on-
waar.

Hier wordt niets dan slangenvenijn uitgespuwd.

De modderspatten van het „Handelsblad“ kun-
nen echter andere bladen niet tot zeep dienen,
om zich schoon te wasschen.

Tot welk een afkeurenswaardige praktijk de
deftige „N. R. Ct.“ zich heeft geleend, is genoeg-
zaam bekend.

Een falsaris zendt naar de Synode een brief,
waarin sprake is van geruchten aangaande twee
Synodeleden. Tegelijk bericht hij aan de „N. R. Ct.“,
dat hij dien brief naar de kerk van Assen heeft
ingestuurd en het blad drukt dien in zijn geheel
af. Natuurlijk worden zulke brieven ter Synode
niet voorgelezen — niemand stelt er belang in —
laat staan behandeld. Maar inmiddels is het
gif het publiek, vooral dat vijandig tegenover de
„fijnen“ staat, ingespoten. En de pers van Nijgh
kijkt onnoozel, alsof ze zeggen wilde: „Ik heb
van mijn leven geen kwaad gedaan“.

Hoe zou zij erover oordeelen, indien „De Stan-
daard“ of zoo eens een bericht opnam van den
volgenden inhoud: „Men schrijft ons: Aan de ver-
eeniging A—Z, waarvan de heeren Mr v. d. Hoe-
ven en H. Nijgh, respectievelijk hoofdredakteur en
directeur van de „N. R. Ct.“, leden zijn, is een
brief gericht, om geruchten, die omtrent genoem-
de heeren in omloop zijn te onderzoeken en zoo
zij juist bevonden worden, hen onmiddellijk te
royeeren, wij zij dan door hun schurkestreken
schande over de vereeniging brengen?“ (Moet ik
er ten overvloede nog aan toevoegen, dat dit voor-
beeld absoluut verzonnen is).

Zou zij dat laten passeeren?

Zou zij een vriendelijk gezicht zetten en ant-
woorden: „De Standaard“ of welk blad ook, is
volkomen in zijn recht om zoo iets te plaatsen?

Een ander geval.

Een falsaris stuurt naar de Synode een telegram,
zoogenaamd namens 43 belijdende leden. Telegram
wordt natuurlijk evenmin voorgelezen of behandeld.

Maar een week daarna leest men dit telegram
in „De Telegraaf“.

Het lust ons niet daarop dieper in te gaan.

Het zou ook niet oordeelkundig zijn om er voor
het oogenblik meer over uit te laten dan dit: deze
muisjes zullen wel een staartje hebben.

Het raakt hier niet slechts de eer van personen,
maar de eer der kerken. Ook de eer der Neder-
landsche Pers, die tot heden zulk een goede repu-
tatie genoot, maar gevaar loopt uit sensatie-zucht
tot ergelijke morele corruptie te vervallen.

De zaak-Geelkerken commissoriaal.

Nu de praalabele kwesties uit de wereld zijn,
kan de zaak-Geelkerken in haar geheel in behan-
deling genomen.

Gelijk te verwachten viel, werden daarvoor twee
commissies benoemd.

De eene heeft de kerkrechtelijke procedure nauw-
keurig te onderzoeken en na te gaan of er grove
of kleine fouten zijn begaan. Zij heet kortweg: de
kerkrechtelijke commissie.

De andere heeft de zaak materieel te onderzoeken
en van praeadvies te dienen of er ook hetzij
uit exegetisch, hetzij uit dogmatisch oogpunt bij
Dr Geelkerken afwijkingen moeten worden gekon-
stateerd. Er komt nog wel iets meer bij, maar dit
is dan toch de hoofdzaak. En omdat vanzelf het
zwaartepunt valt in het dogmatisme, omdat het
onderzoek ten laatste loopt over een al of niet af-
wijken van de belijdenis, wordt deze kortweg ge-
noemd: de dogmatische commissie.

In die commissie-vergaderingen ligt van den Vrij-
dag der eerste tot op het oogenblik, waarop wij
dit schrijven n.l. den Donderdag der vierde week

het zwaartepunt van de Synodale werkzaamheden.

Wel zijn er ook in korte zittingen van de Synode
zelf, hetzij in publieke vergadering, hetzij in com-
ité-generaal, besluiten genomen, die van ingrijpend
belang zijn.

Wij bewaren dat wel voor een volgend artikel.

Wij hebben het nu over de commissie-vergade-
ringen.

Wat daar verhandeld is, is uiteraard geheim en
kan eerst geschouwd worden, wanneer het zegel
der geheimhouding officieel is verbroken.

Wel hebben er op onverklaarbare wijze publikaties
plaats gevonden — ook daarop komen we terug —,
maar over zakelijke kwesties hebben wij het in
dit stadium nog niet.

Wij blijven nu nog in het uiterlijke hangen.

Welnu, het uiterlijk van sommige Synode-leden
bewijst, wel, hoezeer de Commissie-vergaderingen
hen heeft aangepakt.

De psychische schok, veroorzaakt door het over-
lijden van Dr de Moor, liet ongetwijfeld ook de
lichamelijke gesteldheid van velen niet onaantast.

Maar daarbij komt toch ook, dat de werkzaam-
heden der commissies veel van de geestes- en
lichaamskrachten vergt.

Van vroeg tot laat wordt vergaderd.

Tijd voor een behoorlijke wandeling wordt niet
gegend.

De nachtrust van velen is onvoldoende.

Het kon dan ook niet verwonderen, dat aan
het begin van de derde week een paar Synode-leden
om gezondheidsredenen niet terugkeerden.

Tot hen behoorde ook Ds W. H. Gispens.

Waren de eerste geruchten eenigszins alarmee-
rend, gelukkig werden die door betere achterhaald.

Wij hopen, dat hij na niet te langen tijd geheel
hersteld mag zijn en zijn arbeid weer mag her-
vatten.

Houden anderen het fysiek vol, dat beteekent
niet, dat hun werk voor de Synode van hen geen
ongewone inspanning vordert, vooral nu de Synode
zoo lang duurt.

In elk geval kan hier uit afgeleid worden, dat de
zaak-Geelkerken met den hoogsten ernst wordt be-
handeld.

De kerken hebben er handen vol gelds voor over
— men vrage niet, wat deze Synode kost — maar
de Synode-leden getroosten zich de zwaarste op-
offerings, opdat alleen recht en waarheid zege-
pralen.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Beroepskeuze.

III.

Een zeer ernstig bezwaar tegen de wijze, waar-
op het praeadvies van Patrimonium's Verbonds-
bestuur de zaak van de beroepskeuze regelen wil,
is verder gelegen in het onberadene, dat o.i.
dit praeadvies kenmerkt.

Immers men zegt: zoo is het in Arnhem geregeld.
Maar of het zóó inderdaad goed gaat weet
men niet te zeggen.

Toevallig weet ik iets van de wijze waarop
men in Arnhem tot deze regeling is gekomen.

En dan geloof ik, dat de Arnhemsche regeling
min of meer zoo geworden is, omdat er toch
wel iets gebeuren moest; en men tenslotte deze
regeling heeft aanvaard. Maar waarom moet deze
nu model zijn voor heel het land? Intusschen
kan de heer Smeenk over Arnhem beter inlich-
tingen geven dan ik.

Bovendien, wat moeten onze sociale organisaties
doen, wanneer zij aannamen van dit praeadvies
men ressorteert onder een gemeentebestuur, dat
zich afzijdig houdt?

Dan toch op eigen houtje gaan organiseren?
— of niets doen?

In het laatste geval zou op zulke plaatsen het
eventueel tot besluit geworden praeadvies de oor-
zaak zijn, dat er een jammerlijke achterstand kwam
bij „onze“ organisaties; waartegen b.v. het op-
treden der Roomschen heel eigenaardig zou af-
steken.

En in het eerste geval: „dan toch op eigen wiken
drijven“, vraag ik: kan dat dan wel in plaats,
waar het gemeentebestuur niet meewerkt, of ook
van andere zijde geen medewerking is te krijgen?

* * *

Daarbij komt iets anders.

Iets, dat niet direct met den socialen kant van
't geval iets heeft te maken, maar dat meer van
beteekenis is voor de onmiddellijk principiële zijde.

Aan de beroeps-keuring is natuurlijk ver-
bonden wetenschappelijke arbeid.

Trouwens het bestaan van bureaux voor onder-
zoek in dezen, is ieder bekend.

Maar nu is gebleken, dat in de zaken van de
psychologie, de meeningen nog al uiteenloopen;
en dat juist in den regel op principiële
gronden.

Het was dan eenige jaren geleden ook een zeer
juiste greep, een „christelijke psychologische cen-
trale voor school en beroep“ te stichten. Ook man-
nen, die in de sociale beweging vooraan stonden

en nog staan, deden aan deze oprichting mee en gaven er hun tijd en hun krachten aan.

Maar door de werkwijze, die Patrimonium's Verbandsbestuur nu voorstelt, schijnt plotseling die zaak van de psychologie een neutraal iets geworden te zijn. Vergis ik me niet, dan is over dit prae-advies zelfs niet eerst advies gevraagd aan onze christelijk-psychologische centrale. Dat is m.i. op zijn minst onvoorzichtig.

Want reeds nu spreekt in menige onderzoeksmethode een beginsel.

En dat zal hoe langer hoe méér zoo worden.

En werkelijk, ik acht de tijd niet meer zoo heel ver, waarop we op principiële gronden als christenen tegen de onderzoeksmethodes van sommige richtingen protest moeten aantekenen.

Wat dan?

Dan toch ons in de praktijk maar onderwerpen aan deze methodes?

Wanneer het bewuste prae-advies besluit wordt, zal dat wel moeten.

Of men moet alsdan nog een nieuwen weg zoeken.

* * *

Ook om der wille van de wetenschap, van onze christelijke wetenschap, zou het zeer te betrouwen zijn, wanneer het den kant van het besproken prae-advies opging.

Immers zullen zij, die zich aan de studie der psychologie en paedagogiek wijden, ook praktische proefnemingen doen, en zullen ze onderzoekingen doen bij levende mensen, dan hebben ze „materiaal” noodig.

Dit wil zeggen, dan hebben ze mensen nodig, die bereid zijn zich aan zulk een onderzoek te onderwerpen.

Maar het wordt onze eigen mannen van wetenschap vrijwel onmogelijk gemaakt eenigen dergelijken arbeid te verrichten, indien zij, die zich uit eigen belang aan een dergelijk onderzoek zouden komen onderwerpen, daartoe „gezonden” worden naar een „gemeente-deskundige”.

Waar moeten onze mensen, waarbij er zijn, die sterke belangen in deze richting hebben — en hun belangen zijn die van de christelijke wetenschap — hun „materiaal” voor onderzoek vandaan halen?

Er mogen enkelen zijn, die hun kinderen vrijwillig laten onderzoeken, anderen, die zichzelf geven, maar dat betekent niet een voortdurend aanwezig zijn van telkens weer ander ervaringsmateriaal.

Nu zal „Patrimonium” zeggen: maar daarmee hebben wij niet te maken.

Neen, dat zal „Patrimonium” niet zeggen.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

III.

De namen.

Wij willen nu trachten den zin te verstaan van de namen, die de Bijbel aan den Satan geeft. Uit die zeer onderscheiden benoemingswijzen zal immers de betekenis van den Satan in de eerste plaats te kennen zijn; zijn wezen en werk liggen in die namen als in een kort begrip besloten.

We denken wel het eerst aan den meest bekenden naam: „Satan”. Wat wil dat woord eigenlijk in den Bijbel?

Wanneer we aan den naam „Satan” denken, dan komt onwillekeurig weer het spijtgevoel boven, dat ons meer dan eens overmeestert als we in onze Statenvertaling zoo heel veel namen onvertaald gelaten vinden. Er zijn van die hebreeuwse woorden, die heel gewoon in het Nederlandsch hadden kunnen vertaald worden, en die dan ook veel beter zouden begrepen zijn door den lezer. Terwijl ze nu, doordat de nederlandse Bijbel het hebreewsch bewaard heeft, den lezer in de ooren klinken als heel bepaalde, zeer bijzondere, onvertaaltbare eigenamen. Waarbij dan nog komt, dat wij aan een eigenaam naast geen bepaald betekenis meer toekeuren, en er niet gauw toe komen, van zulk een eigenaam de betekenis op te sporen.

We kunnen onze bedoeling b.v. verduidelijken aan de beide zonen van Jesaja. Onze Statenvertaling noemt ze: „Schar Jasehuh” en „Maher Schalal Chas Bax”. Maar die hebreeuwse klanken helpen den lezer niet zonder verklaring; en de weergave in het hebreewsch is dan ook niet te verdedigen, juist omdat die beide namen van Jesaja's zonen wat te zeggen hadden voor het volk van zijn dagen, dat nu voor de lezers der Statenvertaling onnodig verloren ging. Wat die namen wilden, was immers niets anders dan een vastlegging van een profetie van den vader, in de namen van zijn kinderen. Ieder begrijpt dat aanstonds, als hij de namen in het Nederlandsch leest. De een zoon heet dan: „Overblijfsel-keertweer” en de andere: „Spoedig-Roof-Lijfings-Duit”.

Soortgelijke gevallen doen zich telkens voor in onze Bijbel.

En een ervan zien we ook in het onvertaald laten van den naam „Satan”.

Immers, de naam Satan is onder ons zoo ingeburgerd, dat ieder hem aanstonds „aanvoelt” als een eigenaam; een eigenaam, die dus alleen bij dien geest van kwaad en zonde past, die aan het hoofd der heilsche machten staat en die dan ook alleen, althans speciaal, voor hem moet worden gereserveerd.

Ziet ge nu evenwel het hebreewsch woord wat nauwkeuriger aan, dan blijkt al dadelijk, dat van deze voorstelling ongeveer niets waar is. De naam „Satan” is, wat den klank aangaat, volstrekt geen eigenaam, die slechts voor één persoon zou kunnen gelden; want hij betekent heel gewoon „tegenstand”. Al is het waar, dat de naam, zonder lidwoord gebruikt, voorkomt voor den grooten geest van zonde en opstand tegen God

Immers we hebben elkaar nodig, en de verbreking van het organisch leven, waarin de een geeft wat de ander behoeft, wreekt zich altijd. Want de schade, die onze christelijke wetenschap zou lijden, wordt veroorzaakt doordien, ingeval van aanneming van het advies „Patrimonium” begint met zichzelf schade te doen door zich niet te bedienen van de hulp van een wetenschappelijke arbeid, naar een methode, die met het eigen beginsel in overeenstemming is.

Goede verhouding eischt, dat de christelijk-sociale beweging en de christelijke wetenschap elkander een dienst bewijzen.

De laatste de eerste door haar onderzoekingen. De eerste de laatste door het „materiaal” voor het onderzoek te „bezorgen”.

* * *

Tenslotte wijzen we op het laatste zinnetje van het besproken prae-advies.

Daar staat, dat in ieder geval degenen, die (voor een organisatie) lid zijn van de bewuste beroepskeuze-commissie op de hoogte moeten zijn met de literatuur betreffende de beroepskeuze.

Accoord....

Maar dan vraag ik me af, als zoo iemand dan toch als lid van die commissie op de hoogte moet zijn, waarom kan hij dan ook in eigen kring niet leiding geven? In de Arnhemse commissie moet hij iemand zijn met oogen van voren en van achteren. Hij moet uitkijken om eigen menschen te helpen — en hij moet achter zich de vijandige macht zien en „in de gaten” houden; immers hij moet, volgens dit prae-advies, den invloed van zijn vereniging tegenover de vijandige blijvend dienen. In eigen commissie heeft hij genoeg aan de oogen van voren. Hij behoeft daar geen machtsusurpatie van andere richtingen te vrezen.

Reden te meer om dien man leider te maken van een eigen commissie!

* * *

De zaak waar 't om gaat is uitermate gewichtig. Veel gewichtiger dan, naar het mij voorkomt, in dit prae-advies wordt gezien en erkend.

Men beslist voor jaren.

Men beslist ook over een wetenschappelijk belang.

Men beslist....

Maar dan toch zeker niet naar een voorbeeld, dat nog geen voorbeeld zijn kan, omdat men nog geen ervaring er mee had?

Men gaat toch — en we hopen dit van harte — niet over één-nacht-ijds.

We zouden „Patrimonium” dringend willen vra-

(1 Kon. 21:1), en dus een soort van eigenaam geworden is voor een bepaalden persoonlijken geest, toch mag men ook dan nog den naam niet los maken van zijn gewone betekenis. Want we moeten ons goed ervan doordringen, dat de naam Satan niet zoo maar „uit den hemel gevallen” is, om de nomenclatuur des hemels voor den grooten Rebel in een bepaalden handblik vast te leggen; en dat evenmin die naam uit de hel afkomstig is, om te zeggen, hoe de heete begeerte van de heilsche machten zich in een zelf-gekozen naam van opstandigheid lucht geven wil; maar dat de naam, dien de Bijbel geeft aan den overste van de machten der duisternis een heel gewone naam is; een woord, dat opkomt uit onze dagelijkse levenspraktijk; wil men: een naam van de vlakte, heel gewoon van den beganen grond.

Tegenstander. Tegenpartijder. Dat is evenmin conclusie van een hemelsch vonnis als inzet van een heilsch schanddaal.

Want ieder is op zijn beurt „tegenstander”, „tegenpartijder”.

En soms is dat verkeerd. Maar heel vaak is dat ook heel goed.

Het kan een deugd zijn, tegenstander te zijn. „Satanisch”-zijn is vaak een gebod. Het kan Gods-dienst zijn, zich als een satan te openbaren, mits ge maar bedenkt, dat satan betekent: tegenstander.

Wij spelen hier niet met woorden. De Bijbel zelf laat zien, dat goede, heilige engelen als een satan optreden kunnen, en dat ze dan gehoorzaam zijn aan de hemelsche orde. Ze zouden alsdan on-ge-hoor-zaam zijn, ze zouden „den” Satan vervallen, als ze niet „satanisch” deden. Wanneer Bileam, door winstbejng gedreven, er op uit trekt, om Israel te gaan vervloeken, dan, zoo staat er in den grondtekst van Numeri 22:22, dan plant de engel van Jahwe, de engel des Heeren, zich op zijn weg als een „satan” voor hem, als zijn tegenstander. Hier is het dus goed, „satan” te zijn; want de engel stelt zich op den weg van den man, die wil doortrekken naar het einde van den weg zijner willekeurigheid, tensinde den doortocht hem te beletten. Het „satanische” is hier goddelijk, het is hier hemelsch; de hemel heroeft zich erop (vs. 32). Iedere bekeerde kan in zekeren zin dankbaar erkennen, dat God hem tot den Satan geworden is; dat God hem heeft „staande gehouden”, gelijk Bileam, en dan met andere, betere, uitkomt.

Nog een ander voorbeeld kiezen we: de bronnen van Izak. Wanneer Izak uit Gerar wijken moet, en van halte tot halte achtervolgd wordt, dan betwist men hem ook de waterputten, die hij tot zijn dienst begeert. De eerste krijgt den naam „Esek”; en deze naam is een zinspel op den „twist”, de „oneenigheid”, die zich om het bezit van dien put had voorgedaan tusschen Izak en zijn belagers. Dan wordt een tweede put gegraven; maar ook nu wordt het eigendomsrecht en het gebruik van dien put aan Izak ontzegd. En daarom noemt hij dezen tweeden put: „Sitna”. Nu herkent iedereen in den naam Sitna (s-t-n-) aanstonds den naam Satan (s-t-n-). Sitna wil dan ook zeggen „Tegenstand” Put „Tegenstand”. En eerst als men hij een derden put hem ongemoeid laat, hoort ge een zucht van verlichting in den daarvoor gekozen naam „Rehoboth”: „ruimte”. Wij zijn het even-

gen, zoo vriendelijk en zoo dringend mogelijk, neem geen overijde beslissingen!

Benoem liever een commissie om de zaak in studie te nemen.

Benoem daarin ook iemand, die de zaak van christelijk-wetenschappelijk standpunt kan bezien. Broeders, begrijpt, dat over de zaak, waarover zij nu wellicht in één avond zouden beslissen in Roomschen kring jaren is gediscussieerd. Dat uw beslissing eenigen tijd wordt uitgesteld, een beslissing in zoo gewichtige materie, zal u eeren; en achteraf zult ge er blij om zijn zoo te hebben gehandeld.

Stellig zijn we overtuigd, dat het niet zóó moet als het prae-advies het aangeeft.

En omdat we hier meer dan gewone gevaren zien meenden we te moeten waarschuwen.

We hebben „Patrimonium” lief. En daarom juist zouden we het zoo betreuren, wanneer een onheradraden stap gedaan werd. Wanneer men in wetenschappelijken kring zou treden om een verlies.

En wanneer „Patrimonium” oorzaak zou zijn, dat de beroepskeuze-adviezen in discredit kwamen, en dat zij, die zich erdoor deden voorlichten, onderzocht zouden worden volgens methodes, die naar 't oordeel van hun ten dezen onderlegde geestverwanten toch niet de aanvaarde methodes mogen zijn.

Maar nogmaals: een zóó ingewikkelde zaak als deze moet eerst rijpelijk overwogen worden.

Eerst studie.

En dan de beslissing.

Later.

J. W.

Tuchteloosheid en Vakheweging.

In haar Rapport over de Jeugd en de Tuchteloosheid geeft de Tucht-Unie ook de noodige aandacht aan de betekenis van de Vakheweging. Ik acht dat gedeelte van voldoende belang, om er hier een en ander uit mede te deelen.

De toenemende tuchteloosheid wordt ook in dit gedeelte van het Rapport in verband gebracht met den wereldoorlog en den daarmee in verband staanden woningnood. Waar twee of meer gezinnen in eenzelfde woning huisten, soms van dezelfde slaapgelegenheid gebruik moesten maken, moest het peil der zedelijkheid dalen en de tuchteloosheid toenemen. Ook moet niet vergeten worden, dat in de groote stad het kind zijn speelplein mist, vooral in de binnenstad. Bij het aanbouwen van de buitenwijken wordt daarmee al meer rekening gehouden.

min eens met hem, die den naam „Rehoboth” op kerken en scholen zetten, zonder dat er een „satanische” oppositie geweest is, die wilde beletten, — als met hen, die den naam „Sitna”, alleen terwille van den klank, verlieten door „Satanabron”. Want wij willen juist uit deze illustratie een verduidelijking winnen voor onze opmerking, dat de naam „satan” zoo heel gewoon van beneden is, uit het leven van „huis, tuin en keuken”. Zoelang iemand nog geen vrije passage heeft (rehaboth) heeft hij met het „satanische” te doen.

En als we nu nog een stap verder gaan, en eens gaan zien, waar in het Oude Testament het woord „satan” is het werkwoord, dat er mee samenhangt (sataniseeren tot satan zijn) gebruikt wordt, dan zien we ons in den opvatting zeer versterkt.

Heel gewone menschen met heel gewone twisten en vijandigheden heeten in den Bijbel om hun bedrijf: satanisch. De Filistijnen zeggen tot hun koning Achis, als hij tegen Saul den bedissenden slag leveren gaat, dat hij David maar moet wegsturen uit het filistijnsche leger; hij mocht straks eens overloopen naar het leger van Israel en alzoó hun tot een tegenstander, een „satan” worden. De historie bewijst, dat zij goed gezien hadden, want David was in zijn hart een „satan” voor de filistijnen (1 Sam. 29:4). David zegt later op zijn beurt weer, dat de zonen van Zeruja hem als een „satan” zijn, dat hem lastig vallen en in den weg staan; want David wil na Absalom's nederlaag Simei, die hem uitschold en boerde, vergoeden, en de zonen van Zeruja wilden den man ter dood zien brengen (2 Sam. 19:22). Salomo kan wat David niet kon: hij kon den tempelbouw ter hand nemen, omdat de tegenstanders, de „satans” verdwenen waren (1 Kon. 5:4). Maar later verwekt God, Jahwe, in Hadad den Edoniet, een „satan”, een tegenstander, aan Salomo (1 Kon. 11:14); ook wordt Rezon de zoon van Eljada hem tot een „satan” (vs. 23, vgl. 25).

In al deze gevallen is dus „satan” de naam voor een mensch, die zijn medemensch iets in den weg legt, die hem lastig valt, en tegenstand biedt.

Hetzelfde geldt ook van het werkwoord, dat de hebreeuwse taal gevormd heeft van den stam s-t-n. Terwijl de dichter van Ps. 38 het goede najaagt, zijn er toch menschen, die tegenover hem „satanisch doen”, die hem vijandig bejegenen (Ps. 38:21). Tot loon voor zijn lijden wordt ook de dichter van Ps. 109:4 „gesataniseerd”. Dit satanisch doen kan zich openbaren in achtervolging (Ps. 71:13) of in kwaad spreken over iemand (Ps. 109:20, vgl. 29).

Want — hier zien we duidelijk een overgang in betekenis — „satan” kan men zijn niet alleen met vijandige daad, maar ook met een vijandig woord. Niet steeds is dit woord van oppositie slecht, evenmin als, gelijk we zagen, de daad dat is. Integendeel, een satan, die aanklaagt voor het gericht, kan afgesmeekt worden van God. De dichter van Ps. 109:6 hoopt, dat degenen, die tegenover hemzelf „satan” zijn, metter daad (zie boven) een „satan” van het woord tegenover zich mogen krijgen: een aanklager voor het gericht, niet, gelijk wie in hinderlaag ligt, achter hun rug, maar als een officieel getuige à charge, aan hun rechterhand. Zulk een satan zegt dus de waarheid: niet alleen „een” waarheid, maar

Men mag sterke be-
Wordt de
kan ze to
wat te c
op het w-
vangen, s
dan maar
hebben h
stelen er
voor ond
ze op de
onbehouw
bovendien
lijkheden
Jeugdorga
doen. Wi
verbond
en Meisje
de aantre
maken, da
de overig
De ken
slissende
hebben, c
zullen dan
bewaard.
voor Ber
Van ve-
geen gapi
kinderen
arbeid me
jarigen le
fabriek pa
In dien t
zonder va
heid de r
Voorzoeve
den, verd
onmiddell
even aan
en werkp
van ledig
de oefenis
Zijn de
moeten a
ze in de
ontwikke
krachten
de ouders
wat dankt
Daarom m
te gverve
Ook in d

ook „de” w-
tegenstell
Hem niet
klager, di
vrijwillig
rechtsgedi
betekenis
„satan”-me
lijke geda
sankleht, s
tegen de j
teruggeke
pel wilden
Zoo kom
hooge klank
begin van
treedt teg
doet hij d
zouden no
lijen” en g
Hem toebre
te zijn. Op
band van
goed een
evenals h
geen lange
(1 Kon. 22
op de „sat
een kwade
de waarhe
naam „sat
grooten op
werk zich v
geest, die
hoogeprie
einde Jozu
Jozua breng
het spreke
kunnen zijn
„Engel van
hij wordt o
nisch ge
naam in di
van God en
21:1 gezeg
porde, en l
ellende zou
Dit is de
waarin de
lidwoord, v
van het O.
wij hem pleg
niet vergete
gelijksche l
schandnaam
goede engel
bloed.
Maar —
eenmaal h
de naam „S
natuurlijk n
gemeene